

Pélé Yoets

'Hessed - Het

חסד הוא עמוד העולם. עד שנאמר (תהלים כט ג) עולם חסד יבנה. והוא מהדברים שאוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קימת לו לעולם הבא. וכללות החסד הוא שיעשה חסד בגופו ובממונו ובדבריו, וכל איש אשר בכחו לעשות יעשה, אין חלוק בין רב למועט, מצוה דאוריתא קעבד, כגון לפתח הדלת לדופק על הדלת, וכגון להחליף מעות בפרוטות, וכגון להושיט דבר לחברו וכדומה, כמה דברים יש שהם קלים לעשות חסד עד שכמעט זה נהנה וזה אינו חסר ובני אדם מזלזלים בהם ולא ידעו מה הוא חסד ומה רב טובו. והתמה על בני אדם שנותנים כמה מעות על מצות פתיחת ההיכל, או על הולכת ספר תורה וכדומה, או להיות סנדק וכדומה, שאינן לא מדאוריתא ולא מדברי סופרים רק חבוב מצוה ומנהגן של ישראל, ועל מצוות דאוריתא שיוכלו לעשות בנקל ובלא כסף ובלא מחיר, כגון מצות גמילות חסדים ומצות כבוד אב ואם, ומצות מפני שיבה תקום והדרת פני זקן וכדומה כהנה וכהנה עוברים עליהן בשאט נפש מבלי שים לב כי מצוות הנה לקימן, ה' הטוב יכפר בעד: ובכלל מצות גמילות חסדים הן בכלל מצות ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט יח). שיציר בדעתם אם הוא היה נצרך לאותו דבר איך היה רוצה שחברו יעשה לו, ככה יעשה הוא לחברו. ואל יחוש על טרח גופו דלפם צערא אגרא. והאיש אשר חננו ה' עשר בזה, יתהלל בעשרו בעשותו משפט וצדקה והלואת חן וחסד, ואשרי אנוש יעשה זאת, שיפריש מממונו מעשר או איזה חלק מנכסיו להלואת חן וחסד, ויקנה גם כן כלי תשמיש הצריכים לרבים וישאילם להם, עליו הכתוב אומר (תהלים קיב

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ג) הון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. לעולם הזה ולעולם הבא. ובזול יוכל אדם לקנות חיי העולם הבא, כגון אם יקנה קנה של סידין ושאר כלי מעשה להשאים לאחרים, ישא ברכות מן השואל ויצו ה' אתו את הברכה. והן בעוון כנשים המצריות העבריות ואשה עיניה צרה ועושים מחלקת שלא להשאיל דברים של מה. מי האיש החפץ חסד ילמד את בתו שתהיה בעלת חסד ובעלת צדקה ואל תשיב דך נכלם ואל תשיבהו ריקם, וה' ישלם שבעתים אל חיקם ואכלו את חקם:

ואולם חיובא רמיא על המקבל חסד שלא להיות נועל דלת בפני אנשי חסד, כגון בהיותו לווה רשע ולא ישלם, או בהיותו שואל ואינו מקפיד להחזיר לבעליו במהרה ועל האפן שנתנו לו, וכהנה רעות שהן גרמא להיות נועל דלת ולהיות תוהא על הראשונות, ומי כהחכם הרואה את הנולד ועל כל דבר מצוה יתן לב לחשב ולהשמר שלא לבוא להיות תוהא על הראשונות וגם שלא יבוא לעבר על ולפני עור לא תתן מכשל (ויקרא יט יד). והיכא דאכא למחש לרמאים לא יהיה ערב לרעהו ולאחיו, ולא ילוה להם אלא על המשכון ובשטר וכל כיוצא בזה, באפן שיערב לו ויבסס לו עשית המצוה ויוכל להתמיד בה. על זה נאמר (תהלים קיב ה, ו) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט כי לעולם לא ימוט לזכר עולם יהיה צדיק. גם אכול את כספו, ימשך ידו מעשות טוב ומלהלוות לעני בשעת דחקו אפלו בלא משכון, בידעו שאין בידו מה למשכן כי ידע נאמנה כי מלוה ה' חונן דל (משלי יט יז) ובלי שום ספק שה' ישלם לו קרן ורוח, מרבה מדה טובה בעולם הזה ובעולם הבא ולא יהיה תוהא על הראשונות חס ושלו:

ובכלל גמילות חסדים היא המצוה רבה של הכנסת אורחים שהיא גדולה מהקבלת פני שכינה והשכמת בית המדרש, כמו שאמרו בש"ס (שבת קכז, א). והן אמת שהיא כבדה מאד ובפרט כשהאורחים מרבים ותינוקות קטנים, שמתרבה הבלבול

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ויושבים ימים רבים והוצאת הבית מרבה וטרחה מרבה ויצר סמוך עושה שיקוץ במצוה. אמנם האיש השלם יבוא חשבון ויחשב הפסדו כנגד שכר המצוה, ולפם צערא כך עושה נחת רוח ליוצרו שיגדל שכרו, ואדם לעמל יולד, אשרי שעמלו בעבור התורה והמצוות ועושה נחת רוח ליוצרו, גדל בשם טוב ונפטר בשם טוב. ונכלל בזה המצוה רבה של ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט יח) שיתלבש במלבוש חברו איך הוא רוצה שירחמוהו:

ואמנם חיובא רמיא על האורח שלא להכביד על בעל הבית, וזה דבר הצריך דעת להכיר את האדם על פי מדותיו ולירד לסוף דעתו ושלא לעשות דבר נגד רצונו. כבר כתבנו קצת מזה לעיל בערך דרך ארץ. ובפרט אם חושש האורח שבעל הבית הוא רע עין וצר עין שאכל ושתה יאמר לו ולבו בל עמו, יברח ממנו וירחק ממנו, כי הוא נכנס בסוג גזל. וגם אמרו בזהר הקדוש שמוטב לאדם שיחנק עצמו ואל ילחם את לחם רע עין. וכל אדם למחש בעי, וכל אשר בכחו לעשות יעשה למעט ישיבתו אצל בעל הבית כל כמה דאפשר לה, ויוציא גם הוא כאשר יוכל בהוצאות הבית כפעם בפעם:

ואם אי אפשר, ישלם תודות לו בברכו אותו כמו שתקנו רבותינו ז"ל (ברכות מו, א) ברכת האורח שיברך לבעל הבית בברכת המזון בכל פעם שאוכל אצלו, וימלא פיו תהלתו, וכהנה דברים הדברים המישיבים את לב בעל הבית ובני ביתו בפתחו בכבוד אכסניא, כמו שהיו עושים רבותינו ז"ל שפתחו כלם בכבוד אכסניא כדמיתי הש"ס (ברכות סג, א) באפן שידעו מה טוב חלקם ומה נעים גורלם ורב טוב הצפון להם בזה ובבא, עד שיקבלו אותם בשמחה ובסבר פנים יפות, ויקל בעיניהם הטרח וההוצאה לפי רב הטובה. והאיש אשר הוא מכרח להיות אורח בבית בעל הבית ימים רבים, אל ירע לבבו, כי הן הן מפלאות תמים דעים ולו נתכנו עלילות, והבעל הבית והאורח עושים רצון קוניהם, כי כן יסד המלך מלכו של עולם:

ועקר גמילות חסד שיעשה עם חברו הוא שיעשה חסד עם נפש

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

חברו, וישתדל לזכותו וללמדו ולהדריכו בדרך ישרה אשר ילך ויזכירנו על פניו, ואם יזכירנו במכות על עוון כי היכי דתהוי לה כפרה, ולהצילו מדין שמים גם זה חסד גדול יותר ממנה אחת אפים. והן בכלל שישתדל בכל כחו למעבד לה ניח נפשא, כגון להתפלל עליו אחר מותו שיהיה לו מנוחה נכונה. ומאחר שלא יוכל לעשות כן לכל פרטי ישראל לא יבצר מלומר תפלה כפעם בפעם תפלה כוללת על כל נפשות ישראל ויתן צדקה למנוחתם. וישתדל על ילדי ישראל לגדלם על התורה כאשר יוכל שאת, כי אז הם מצילים את אביהם מדינה של גיהנום, ואין לך חסד גדול מזה. וכן כשלומד דברי חכמים ונושא שמותם על שפתיו יכון שיהיו שפתותיהם דובבות בקבר, כי גם זה חסד גדול: וכל האמור בענין יגדל החיוב עשות חסד עם הוריו ועם יוצאי חלציו ועם קרוביו הקרוב קודם, על דרך שאמרו עניין קודמין וכו' (ב"מ ע"א א), ומבשרך אל תתעלם (ישעיה נח ז). וביותר ויותר יגדל החיוב עשות חסד עם עצמו וגופו, וגומל נפשו איש חסד (משלי יא יז). וכמו שאמרו (ילקו"ש משלי רמז תתקמז) על הלל הזקן שכשהיה הולך לאכל היה אומר אלך ואגמל חסד עם אכסניא שיש לי, דהינו נשמתו, דכתיב (שם) גומל נפשו איש חסד. וידוע מאמר רבותינו ז"ל חייך קודמין (ב"מ סב א). באפן שמצות עשות חסד לוית חן היא לכל מלי דעלמא וכל שכן לכל מצוות שבתורה. וכי יתן אל רוחו ויכון לבו לך, הא ודאי פשיטא שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר על החסד, שאם עושה כל דהוא נחת רוח לחברה הרי גומל עמו חסד:

וגם כי ירבה כבוד ביתו, זו אשתו חסד הוא, ומה גם כי הדברים עתיקים. ובפרט אם הוא איש צדיק, שעל כגון זה ספרו בש"ס (גיטין סח ב) דמכרזי ברקיעא דמאן דעבד לה נחת רוח זכי לעלמא דאתי, ובלבד שלא יהא שום נדנוד אסור, שאז יבטל רצון אחרים מפני רצון קונו. ועל כל פנים עת לכל חפץ, ויש עת אדם שראוי להשתדל למעבד לה ניח רוחא. ופעמים שבטולה

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

של תורה זהו קיומה, לפי העת ולפי המקום ולפי הזמן ולפי מה שהוא אדם:

ואם יזכה את חברו או יוכיחנו בתוכחות על עוון הרי הוא גומל חסד, וכן בכל מצוות שבין אדם לחברו. הן בכלל גמילות חסד אל עצמו ואל בשרו אם הוא נגש והוא נהנה מן העולם הזה, כי תאווה נפשו חסד הוא עושה ובלבד שיכון לבו לשמים ויברך כהגן ולא ירבה לו יותר מן הראוי, וכל שכן אם עושה מצוות ומעשים טובים, או מזכה את הרבים שהוא גומל חסד לנפשו ולנפש אביו ואמו, וגומל חסד עם קדשא בריך הוא ועם כל ישראל, ועם כל העולמות העליונים והתחתונים. ועל הכל הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו מלבד המצוה עצמה, בדין הוא שיטל שכרו על חסדו ועל אמתו. וידיעת ההפכים אחת היא, ויחרד האיש וילפת שעל כל עברה שעושה ענוש יענש גם על אשר גורם רעה לכל העולמות ועל צער העליונים והתחתונים, ולכן האיש הירא יבחר עשות חסד ויקבל שכר טוב מהאל הנאמן שומר הברית והחסד, ובמדה שאדם מודד, בה מודדין לו (מגילה יב, ב סוטה יח, ב), ורב חסד מטה כלפי חסד (ר"ה יז, א), וכשם שהקדוש ברוך הוא לא כפעלו ישלם גמולו ועושה עמו חסד ומתנת חנם, כך הוא יעשה חסד עם כל אדם, אפילו אם הוא שונאו שגמלו רעה לא יקם ולא יטר ולא ימנע טוב, וה' לא ימנע טוב. ואם גדול החסד הנעשה עם היחיד על אחת כמה וכמה המרים מכשול מדרך רבים, או עושה צרכי רבים יגדל שכרו לפי רב הטובה, ולפי מה שרבו אוכליה נוטל שכר עליה

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions